

מה מלמדים אותנו עדרי הצמרת?

מרוכז 4045 ק"ג מזון גס, שווה-ערך לשחת.² הפרות היו במרעה 103 יום בממוצע. לשם השוואה יש לציין שכלל פרות שבהתאחדות (לא רק הפירות המצטיינות) צרכו 2159 ק"ג מזון מרוכז ו-3431 ק"ג מזון גס, שווה-ערך לשחת, לפרה בשנה; תקופת הרעיה בכל עדרי ההתאחדות היתה 129 יום בממוצע (ראה טבלה מס' 1).

תקופות חליבה של הפרות האלה נמשכו לא פחות מ-10 חודשים. אורך הלאקטאציה הממוצע של 3200 פרה בעדריה השיא היה 332 יום. נתונים על אורך הלאקטאציה מופיעים בטבלה מס' 2.

טבלה מס' 2. אורך הלאקטאציה של פרות בעדרי הצמרת³

אורך הלאקטאציה בימים	מס' הפרות	% הפרות
305 או פחות	1213	36.9
306—336	1131	34.4
337—365	480	14.6
366—396	258	7.8
397 ומעלה	206	6.3
	3288	100.0

³ נכללו רק לאקטאציות שלמות; תנובות של פרות שמתו או נמכרו לפני הייבוש לא נכללו.

טבלה מס' 3. גילי הפרות בעדרי הצמרת

הגיל בהמלטה האחרונה, שנים	אחוזי קבוצות גיל בעדר
שנתיים או פחות	25.6
3	20.8
4	15.6
5	12.3
6	9.5
7	6.1
8	4.6
9	2.4
10	1.8
11	1.6

² שווה-ערך לשחת Hay equivalent; לפי זה 3 ק"ג תחמיץ ערכם כק"ג אחד שחת.

מטעם האגודה להשבחת בקר חלב (DHIA) גערכים ביקורים מדי חודש בחודשו בעדרים שונים, ואלה המשיגים את השיא של 272 ק"ג (600 פאונד) שומן ומעלה בשנה, בממוצע של כל העדר, נחשבים „לעדרי הצמרת" של האגודה.

משנת 1928 הושג השיא הנ"ל בפנסילבניה ב-558 עדרים. בשנים הראשונות היה הממוצע הגבוה נדיר למדי. אך מספר מחזיקי השיא הלך ועלה, עד שבכל אחת משלוש השנים האחרונות השתייכו „למועדון 600 הפאונד" למעלה ממאה בוקרים. עד ספטמבר 1965 היו בביקורת 146 עדרים, מהם 128 עדרי בקר הולשטיין, 15 עדרים עם פרות מגזעים שונים, 2 עדרי גארנסי ו-1 ג'ארסי. נתונים מביקורת החלב ופרטים על הטייפול והמימשק וניתוחם מאפשרים ללמוד מה מצעיד עדרי הצמרת. הנתונים הבאים עובדו מתוך דווחים על 118 עדרי הולשטיין בפנסילבניה, שהיו בביקורת כל חודש במשך שנה שלימה.

טבלה מס' 1 — תנובה וצריכת מזון יומיים ממוצעים בעדרי הצמרת¹

החודש	תנובה ק"ג	מ"מ ק"ג	שחת ק"ג	תחמיץ ק"ג
אוקטובר	17.8	7.0	6.4	16.4
נובמבר	19.3	7.5	6.8	18.2
דצמבר	20.1	8.4	7.5	18.1
ינואר	23.1	8.8	8.3	18.6
פברואר	22.1	8.3	7.8	16.6
מרץ	21.9	8.3	7.6	17.1
אפריל	22.1	8.3	7.5	16.4
* מאי	21.1	7.4	4.5	9.3
* יוני	20.0	7.2	4.0	9.5
* יולי	18.8	7.1	4.3	13.2
* אוגוסט	18.1	7.1	3.8	14.6
* ספטמבר	18.0	7.1	3.8	14.6

¹ כולל פרות חולבות ויבשות של העדר. * חודשי המרעה.

מסתבר שתיאבון טוב אצל הפרות הוא תנאי לתנובה גבוהה. צריכת-המזון השנתית הממוצעת לפרה בעדרים המצטיינים היתה: 2811 ק"ג מזון

של ימי חליבה בעדר. בטבלה 5 מובאים הנתונים האלה.

פרה, המניבה בממוצע 27.2 ק"ג חלב ביום תניב ב־326 ימי חליבה 747 ק"ג יותר מאשר ב־293 ימי חליבה.

ברוב משקי הצמרת מקובלת עונת המלטה של חודשי הסתיו; מספר ההמלטות בספטמבר—דצמבר מסתכם ב־50% מכלל ההמלטות בשנה.

טבלה מס' 6. חלוקת ההמלטות לחודשי השנה במשקי הצמרת

החודש	% ההמלטות
ספטמבר	15.1
אוקטובר	14.5
נובמבר	13.1
דצמבר	7.1
ס"ה בעונת הסתיו	49.8
ינואר	8.0
פברואר	6.9
מרץ	5.1
אפריל	4.7
ס"ה ינואר—אפריל	24.7
מאי	2.5
יוני	3.7
יולי	7.5
אוגוסט	11.4
ס"ה מאי—אוגוסט	25.1

אולם ניתוח הנתונים בעדרים של ההתאחדות מוכיח שבעלי עדרים ברמה גבוהה זוכים ביתרת הכנסה גבוהה יותר לאחר ניכוי הוצאות האספקה. אף על פי שלא כל בעלי עדרי צמרת נהגו לפי אותה שיטת מימשק כדי להגיע להישג הגר-בוה, הרי רובם הקפידו על ההמלטות הבאות של שירות ההדרכה: (1) המלטות סדירות; (2) הזנה מאוזנת; (3) סלקציה ופסילה נכונות; (4) שמי-רה על בריאות העדר.

כל בוקר יש באפשרותו להגיע להישגם של בוקרי הצמרת.

ד. נ. פוטנאם

מתוך "הוארד'ס דיור'מן", 10 ספט' 1966

המלטות סתיו נהוגות ברוב משקי-הצמרת, ובחדשים ספטמבר, אוקטובר, נובמבר ודצמבר מרר כ־50% מכלל ההמלטות. מבכירות שהמליטו בגיל שנתיים או פחות היוו את הקבוצה הגדולה ביותר בעדרים המצטיינים — כ־25% — ופרות בגיל 3 ו־4 היוו 20 ו־15 אחוז, בהתאם. פירות קבוצות-הגיל, וחלקן בעדר — ניתן בטבלה מס' 3.

בעלי משקי השיא קונים מעט מאוד פרות-חילופין, והרוב המוחלט של פרות-חילופין — 77% — בא מעגלות שמגדלים במשק. הפסילה בעדרים אלה היא חריפה: 32% מהפרות הוצאו והוחלפו במשך שנת הבקורת, בעוד שבכלל משקי ההתאחדות שיעור יציאת הפרות הוא למטה מ־25%. הסיבות ליציאת הפרות היו שונות, כפי שניתן לראות מטבלה מס' 4.

טבלה מס' 4. יציאת הפרות מעדרי הצמרת

חסיבות ליציאה	% מכלל הפרות היוצאות
תנובה נמוכה	23
עקרות	21
מכירה למשקי חלב	20
מחלות עטין	14
סיבות אחרות	22

טבלה מס' 5. התנובה הממוצעת בעדר, אחוזי הפרות החולבות ומספר ימי החליבה

התנובה הממוצעת שומן, ק"ג	אחוז הפרות החולבות בעדר	מספר ימי החליבה בממוצע
272 ולמעלה	89.4	326
249—271.5	88.4	323
226—248.5	86.0	314
203—225.5	84.9	310
181—202.5	83.8	306
158—180.5	82.7	302
136—157.5	81.3	297
פחות מ־136	80.2	293

אחד הסודות של רמת ייצור גבוהה הוא — אורך תקופת חליבה של לא פחות מ־10 חודשים. מהדוחות של ההתאחדות אפשר לעמוד על הקשר שבין רמת התנובה לבין המספר הממוצע